

художник повинен ретельно вивчити одяг того часу (військову форму, якщо герой - солдат), зразки зброї й інші важливі аспекти. Так само важливо опрацювати кожную дію персонажа, як він біжить, стріляє й так далі.

Маскоти – персонажі-талісмани, які уособлюють компанію, бренд, спортивну команду, колектив й так далі. Маскоти часто використовуються як персонажі, що представляють споживачам товари і послуги (наприклад, клоун Рональд Макдональд). Для вуличної реклами, як правило, наймають людину і одягають в костюм Маскота. Ще вони зазвичай використовуються для Олімпійських ігор і на спортивних змаганнях. Навіть в автомобільних брендів можуть бути свої маскоти - наприклад кінь у Ferrari. При цьому персонаж не обов'язково повинен бути мультяшним, стилізована брутальна версія теж цілком може бути Маскотом.

Висновки. Отже, дизайн персонажів в меншій мірі одна з найважливіших складових більшості творчих проєктів. Художника по персонажам постійно штовхає вперед бажання знайти щось ідеальне, що підходить під рішення задачі. Він повинен вміти швидко доносити свої ідеї і при цьому наочно вміти продати свою ідею за допомогою тієї чи іншої техніки малювання. Найголовніше – це зрозуміло і правильно презентована готова ідея. Перш за все художник персонажів - дослідник, який розуміє, що не все те, що він намалює, підійде для бізнесу, і це нормально. З таким підходом і майстерністю досягаються максимальні висоти кар'єрного росту, і такий фахівець буде потрібен на ринку, до тих пір поки штучний інтелект не навчиться робити все те, про що ми говорили вище. Тому дизайн персонажів це одна з найцікавіших сучасних та креативних сфер діяльності, яка обов'язково буде розвиватися в майбутньому.

Список використаної літератури

1. TORY POLSKA. Що таке концепт-арт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://telegraf.design/shho-take-kontsept-art/>
2. The Art of Onward [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://characterdesign.blogspot.com>
3. Дизайн персонажей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://artlab.club/character_design/gde-ispolzuyutsya-personazhi.html
4. Character design references [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://characterdesignreferences.com>

Н. М. Краснова,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання
(Житомирський державний університет імені Івана Франка),

відмінник освіти України,

директор мистецької школи Gnatyuk Art Studio, м. Житомир

Періодизація розвитку дитячої образотворчості

Сучасна освіта в Україні має світоглядну спрямованість, що дозволяє формувати світоглядні якості особистості, зокрема світовідображення. Продуктивний вид мистецької діяльності, у процесі якої дитина на основі чуттєвого пізнання світу під час його сприймання і перероблення відтворює дійсність у формі художніх образів визначено як образотворчу діяльність.

Значущість образотворчої діяльності у формуванні гармонійно розвиненої особистості відзначали мистецтвознавці, психологи, педагоги (Л. Виготський, Т. Комарова, С. Коновець, О. Рожкова та ін.). Водночас, дослідники

(А. Бакушинський, І. Зязюн, В. Коваленко, Р. Кропіна, В. Моляко, Н. Миропольська, О. Рудницька) наголошували, що вона є потужним засобом впливу на світоглядну сферу особистості школяра та розглядається як: діяльність, пов'язана з відбиттям дійсності або уяви в наочних, зорових образах; спосіб і форма передачі дійсності в мистецтві, що об'єднує живопис, графіку, скульптуру [2, с. 324]; вид художньої творчості, який відображає візуально сприйняту дійсність, відтворює не лише чуттєвий вигляд реальності, а її духовну сутність, внутрішній світ людини, духовне освоєння нею природи, втілення соціальних, політичних, філософських, етичних ідей [5, с. 26]; реальне або фантастичне відображення дійсності в художніх образах [6, с. 83]; вид художньо-мистецької діяльності, що передбачає відтворення навколишнього світу і відношення до нього в різних художніх матеріалах; ефективна *форма художнього освоєння навколишньої дійсності*, в процесі якої зображають предмети і явища, виражають своє ставлення до них, розвивають здібність до зображення (вміння правильно малювати предмет і здатність створювати образ), яка є показником творчого начала (Н. Сакуліна); *форма вираження суб'єктного ставлення школяра не лише до навколишніх явищ, але і до мистецтва в цілому* (С. Большакова) [1]. Тому характерною особливістю ОБД є “видима схожість, подібність образу і реальності”.

Для дитини важливим є надання можливостей знайомитися зі світом через призму відображення довкілля. Візуалізація картини світу через художній продукт (живопис, графіку, декоративно-прикладне мистецтво, ліплення) – це *засвоєння одного з видів знакової діяльності* (образотворчості), в якому виражені особливості зорового сприйняття та уявлення, розвитку мислення і ставлення до дійсності, що виявляється в руйнуванні шаблонів графічних побудов відповідно до нового досвіду (В. Мухіна) [4, с. 45].

Таким чином, слід визнати, що результатом ставлення до світу в образотворчій діяльності є художній продукт (рисунок).

Рисунок, присутній в ролі графічної основи будь-якого зображення на площині, є технічною базою образотворчих мистецтв (живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва), та як факт відображення світу, здатний передавати тонкі нюанси світобачення, світорозуміння, світовідчуття: від безпосереднього відображення того, що бачимо та того, що знаємо у світі, до глибинного смислового вираження себе, свого відношення до світу і того, яким його хочемо бачити. Отже, рисунок є не лише способом віддзеркалення суспільно-історичного досвіду і форм людських взаємин, але і фактом самовираження.

Рисунок у науковій літературі розглядається як результат образотворчої діяльності та як показник, що дозволяє з'ясовувати особливості фізичного, розумового і психологічного розвитку школярів у різні періоди дитячої образотворчості.

Інтерпретація змісту рисунка давалася під впливом ідей біологізаторського толку – розвиток малювання встановили в тому, що *людина зображає те, що вона вважає, думає, гадає, знає, – а не те, що бачить* (В. Штерн, Ж. Люке); гештальтпсихології – в надрах якої були закладені основи сучасного знання про візуальне сприйняття: “*дитина малює те, що бачить*”; а також фрейдизму – в основі ідеї лежало твердження, що дитяча творчість тлумачиться як вираження символів природжених і підсвідомих імпульсів: “*дитина малює те, що відчуває*”. Л. Виготський підкреслює особливість графічної форми дитячих зображень, що

свідчать, на його думку, про те, що “дитина малює не те, що бачить, а те, що знає” [3], не зважаючи на дійсний вигляд предметів.

Образотворча діяльність у різні вікові періоди становлення особистості має свої специфічні особливості, які визначаються за **результатом** цієї діяльності (Г. Керштейнер, В. Коваленко, Р. Кропіна та ін.).

Періодизація розвитку дитячої образотворчості узагальнює підходи вчених та дозволяє наочно бачити місце і особливості кожного етапу образотворення, характерними рисами яких є встановлення відповідності між навколишнім світом та умінням відобразити власне уявлення про нього, активність у пізнанні світу (природи, людей та мистецтва), що відображено у табл. 1.

Таблиця 1

Періодизація розвитку дитячої образотворчості

Вік	Стадія розвитку	Характеристика
Спонтанний період		
2–4 р.	Карлочки	-
Дообразотворчий період		
1–2 ½ роки	Випадкові мітки, не випадкові кривулі	Випадкова лінія проводиться рухом всієї руки, інструменти для малювання утримується усією долонею; лінія виходить за межі аркуша паперу
2 ½–3 роки	Кривулі, якими управляють	Використання рухів кисті, влучні, менше розмашисті та знаходяться у межах паперу; малюк усвідомлено вибирає місце для малюнку
Образотворчий період		
<i>дошкільний – “наївний реалізм”</i>		
3–4 ½ роки	Кривулі з іменами	Інструмент для малювання утримується пальцями, вмє малювати багато ліній та фактур; малюк називає свої малюнки, але часто змінює назву однієї та тієї же каракулі
4–7 років	Предсхематична	Дитина розробляє набір символів, що визначають поняття; малюнок може не походити на об’єкти, що зображуються або лише нагадувати про пропорціональні розбіжностях між ними; дитина усвідомлює, що зображення можуть зрозуміти інші люди; що малювання – засіб спілкування
<i>шкільний – “псевдо натуралізм”</i>		
7–9 років	Схематична	Зображення передає поняття, а не реальність; з’являються лінії основи та обрію; малюнки, що нагадують рентгенівські знімки

9–12 років	<i>Проблиски реалізму</i>	Об'єкти на зображеннях стають меншими, але докладнішими; їх розташуванню приділяється менше уваги; з'являється розуміння художнього образу як в творах мистецтва, так і в особистих роботах; учень починає розуміти, що реальний образ та його символ на зображенні – не одне і теж саме; домінують певні графічні елементи (лінія, штрих, пляма), їх характеристики і поєднання; оригінальність композиційного рішення
12–14 років	<i>Псевдонатуралізм або реалізм малюнку</i>	Формуються уміння естетично сприймати та оцінювати дійсність на основі розвитку фантазії, уявлення; сприйняття візуальної інформації має специфічний образний зміст, який передається через форму, розташування і співвідношення предметів, характер нанесення графічних знаків і символів, характеристики кольору, освітленості; чітко зображені фігури; з'являється тінь та світло, пропорції, перспектива; об'єкти, що відображаються, набувають об'ємності; створюються схожі на оригінал зображення; з'являється різноманітність і оригінальність художніх ідей та прийомів рішення образів
<i>самостійний – “творчість”, “професіоналізм”</i>		
14 років та більше	Художнє рішення: творчість підлітків	У підлітків в цей період формується сюжетне розуміння рисунку, деякі з них намагаються у своїх зображеннях дійти натуралізму; прагнуть копіювати або імітувати різноманітні художні манери та техніки раніше, ніж виробляють свою

Таким чином, згідно з викладеними дослідниками позиціями, логічно припустити, що розвиток образотворення є складним процесом, у ході якого диференціюються художні знання, уміння та навички, формуються і відпрацьовуються *ключові компетенції* в галузі – як результат, розвивається особистість, здатна творчо мислити і відображати світ у різних видах художньої діяльності.

Список використаної літератури

1. Большакова С. В. Особенности педагогического руководства изобразительной деятельностью подростка в формировании субъектного отношения к искусству : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Большакова Светлана Владимировна. – М., 2004. – 204 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови : ВТС : 250000 (з дод., допов. та CD) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : Перун, 2007. – 1736 с. : іл.

- 3 Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте : психол. очерк : кн. для учителя / Л. С. Выготский ; [послесл. В. В. Давыдова]. – 3-е изд. – М. : Просвещение, 1991. – 90, [2] с. : ил.
- 4 Мухина В. С. Изобразительная деятельность ребенка как форма усвоения социального опыта / В. С. Мухина. – М. : Педагогика, 1981. – 239 с. : ил.
- 5 Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі : підручник / Г. В. Сухорукова, О. О. Дронова, Н. М. Голота, Л. А. Янцур. – К. : Слово, 2010. – 373, [1] с.
- 6 Образотворче мистецтво : теорія навчання. Календарно-тематичне планування. Основні поняття образотворчого мистецтва : 1–7 кл. : навч.-метод. посіб. для вчителів / Г. А. Полякова, Л. І. Божко, О. О. Лейбіна та ін. – Х. : Скорпіон, 2001. – 160 с. : іл.

Г. В. Куниця,
студент 33 групи спеціальності 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
(Житомирський державний університет імені Івана Франка);

Л. М. Шелудько,
народний художник України

Порівняльна характеристика жанрів українського та зарубіжного мистецтва XX ст.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Кожне покоління переглядає й засвідчує своє бачення історії. XX століття добігло свого кінця, і саме це спонукає науковців до підбиття підсумків і переосмислень пройденого нашим мистецтвом здобутків з позицій нового, вже XXI століття. Важливим сьогодні є новий погляд і виклад історії українського мистецтва, яке розглядається в єдиному річищі світового художнього розвитку. Оскільки мистецтво минулого століття з позицій сучасного мистецтвознавства потребує перегляду та кардинального переосмислення [1]. XX століття у багатьох аспектах історичного і духовного життя України було доленосним. Воно завершилося здобуттям державної незалежності, призвело до структурної розбудови нових соціально-політичних і громадських інституцій. У нових умовах окреслюються перспективи майбутнього, водночас актуалізуються проблеми більш чи менш віддаленої минувшини, що стосуються питань збереження і подальшої кристалізації національної самобутності. Своє місце у цьому процесі посідає образотворче мистецтво. Впродовж минулого століття воно нагромадило великий творчий потенціал, сформувалося як єдина національна школа зі своїми регіональними осередками. Прослідити вплив політики радянського уряду на формування основних сфер культурного життя України, проаналізувати спроби використати культурної сфери в якості ефективного інструменту своєї агітаційно пропагандистської діяльності і розглянути процес становлення різних видів українського мистецтва в умовах ідеологічної політики комуністичної партії на відміну від зарубіжного мистецтва XX ст. [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У своїй статті «Історія мистецтва XX століття: концепція, нові підходи й оцінки» Тетяна Кара-Васильєва вважає, що національно-культурний рух, що активізувався в Україні, мав безпосередній зв'язок із процесами національно-культурного відродження в більшості європейських країн, саме в цей час Україна, як Західна, так і Східна, все гостріше усвідомлювала себе